

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»
Факультет адвокатури та антикорупційної діяльності
Кафедра організації судових,
правоохоронних органів та адвокатури

АДВОКАТУРА: МИНУЛЕ, СУЧАСНІСТЬ ТА МАЙБУТНЄ

**МАТЕРІАЛИ
XV Міжнародної
науково-практичної конференції**

*14 листопада 2025 року,
м. Одеса*

Одеса
«Юридична література»
2025

УДК 347.965(477)(063)
A288

Редакційна колегія:

Н. М. Бакаянова (голова), завідувачка кафедри організації судових,
правоохоронних органів та адвокатури;
С. К. Костенко, професор;
І. О. Кісліцина, доцент;
М. О. Кравченко, доцент;
О. Г. Свіда, доцент;
П. М. Синицин, доцент;
О. О. Храпенко, доцент;
Л. П. Нестерчук, старший викладач;
Р. Р. Щербатий, асистент

Рекомендовано до друку вченою радою Національного університету «Одеська юридична академія» (протокол № 3 від 15 жовтня 2025 р.)

Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє : матеріали XV Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 14 листопада 2025 р.) / редкол.: Н. М. Бакаянова (гол.), І. О. Кісліцина, М. О. Кравченко [та ін.]. — Одеса : Юридична література, 2025. — 664 с.

ISBN 978—966—419—456—0

У збірнику містяться матеріали доповідей XV Міжнародної науково-практичної конференції «Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє», яка відбулася 14 листопада 2025 р. у Національному університеті «Одеська юридична академія». Доповіді учасників присвячені актуальним питанням адвокатури і здійснення адвокатської діяльності в Україні, історії адвокатури, діяльності Національної асоціації адвокатів України, проблемам і перспективам розвитку адвокатського самоврядування, правилам адвокатської етики та юридичній відповідальності адвокатів, зарубіжному і міжнародному досвіду організації та діяльності адвокатури.

УДК 347.965(477)(063)

Відповідальність за зміст та достовірність поданого матеріалу несуть учасники конференції, їхні наукові керівники та рецензенти, які рекомендували ці матеріали до друку.

ISBN 978—966—419—456—0

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2025

Німенко Є. О.

студентка 1-го курсу магістратури
факультету адвокатури та антикорупційної діяльності
Національного університету «Одеська юридична академія»

ЦИФРОВІЗАЦІЯ АДВОКАТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ДОСВІД ЄС І ПЕРСПЕКТИВИ В УКРАЇНІ

Сучасні технології швидко трансформують світ, не виключенням є і сфера юриспруденції [1]. Цифровізація адвокатської діяльності стає одним із ключових факторів, що визначають ефективність надання правничої допомоги та рівень доступу громадян до правосуддя. У країнах Європейського Союзу вже спостерігається значне впровадження електронних систем документообігу, дистанційних консультацій, електронного судочинства та аналітичних платформ, що дозволяють адвокатам швидко отримувати актуальну інформацію про законодавство та судову практику. Цей досвід свідчить про те, що цифровізація підвищує прозорість і доступність правових послуг для населення.

Для України тема цифровізації адвокатської діяльності є актуальною. Незважаючи на наявність окремих законодавчих ініціатив, що регламентують використання електронного підпису, електронного документообігу та онлайн-сервісів судів, практична реалізація цих інструментів у щоденній роботі адвокатів ще далека від досконалості.

Більшість адвокатів стикаються з проблемами адаптації до нових технологій, відсутністю інтегрованих платформ для обміну інформацією з клієнтами та судами, а також недостатнім рівнем кібербезпеки, що підвищує ризик витоку конфіденційної інформації.

Досвід європейських країн показує, що цифровізація адвокатської діяльності може стати фактором підвищення якості юридичних послуг і стимулювати розвиток правової культури в суспільстві. ЄС запроваджує інтегровані електронні платформи для правників, що дозволяє обмінюватися документацією, проводити дистанційні консультації, укладати договори та отримувати автоматизовані рекомендації щодо правових ризиків. Ці приклади демонструють, що інновації в адвокатській сфері підвищують ефективність правового захисту та зменшують адміністративне навантаження на фахівців.

Впровадження цифрових технологій в адвокатській діяльності має також соціальний вимір. Зростає попит на доступні правові послуги серед громадян, які проживають у віддалених регіонах, де відсутність фізичних офісів адвокатів ускладнює отримання допомоги. Дистанційні консультації, електронний документообіг і аналітичні платформи дозволяють знизити бар'єри доступу до правосуддя та зробити правову допомогу більш демократичною. У контексті України це

особливо важливо, адже наша країна має великі території та різний рівень розвитку правової інфраструктури в регіонах.

Вивчення досвіду країн ЄС є важливим для України, можна прослідкувати, як цифрові технології можуть змінювати адвокатську практику та підвищувати ефективність правового захисту. У ЄС цифровізація адвокатської діяльності розглядається як технічна модернізація, як стратегічний інструмент підвищення доступності та якості правових послуг.

Особливо показовим є досвід Естонії, яка визнана одним із лідерів цифровізації в ЄС. Естонські адвокати активно користуються електронними платформами (e-File, Court Information System тощо), що забезпечують можливість віддалено підписувати документи, проводити онлайн-консультації та отримувати доступ до аналітичних баз даних судової практики. Це значно зменшує адміністративне навантаження на правників та скорочує час розгляду справ. Естонія впровадила електронні системи взаємодії з судами та державними органами, що дозволяє адвокатам оперативно отримувати необхідну інформацію, не витрачаючи години на відвідування інстанцій особисто [2].

Німеччина та Франція також надають цікаві приклади інтеграції цифрових технологій у адвокатську діяльність. У Німеччині електронні платформи, такі як e-Akte, beA-portal (besonderes elektronisches Anwaltspostfach), дозволяють адвокатам подавати позови та апеляції онлайн, отримувати судові повідомлення у цифровому форматі та зберігати електронні архіви справ, що робить роботу більш прозорою та контрольованою [3; 4].

У Франції цифровізація поєднана з активним використанням аналітичних інструментів, які допомагають прогнозувати ймовірний результат справи, аналізувати тенденції судової практики та готувати більш обґрунтовані правові позиції. Французький Portail du justiciable дозволяє подавати позовні заяви через мережу Інтернет, відслідковувати хід справи, отримувати сповіщення, виклики, рішення через особистий захищений простір [5]. З 2019 року законодавство Франції дозволяє, щоб кримінальні справи могли повністю оброблятися в електронному вигляді: від заяви (скарги) до судового рішення. Procedure penale numérique (PPN) має на меті спростити обмін документами, уникнути зайвого паперування, пришвидшити процеси [6].

Важливо відзначити, що цифровізація в ЄС супроводжується комплексним підходом до захисту персональних даних та кібербезпеки. Регламент Європейського Парламенту і Ради (ЄС) 2016/679 від 27 квітня 2016 р., встановлює високі стандарти безпеки та конфіденційності, що особливо важливо для адвокатської діяльності, де зберіга-

ється велика кількість конфіденційної інформації клієнтів [7]. Досвід ЄС показує, що успішне впровадження цифрових технологій неможливе без одночасного розвитку правового регулювання, навчання фахівців та підвищення рівня кіберграмотності.

Досвід ЄС демонструє, що цифровізація адвокатської діяльності має комплексний характер: вона включає технічне оснащення, правове регулювання, освітні програми та культурну адаптацію професії до нових умов. Цей досвід створює важливу основу для формування стратегії цифровізації в Україні, дозволяючи запозичити ефективні практики та уникнути помилок, з якими стикаються європейські країни на етапах впровадження нових технологій та стає орієнтиром для українських адвокатів та законодавців у процесі трансформації правової системи з урахуванням сучасних цифрових вимог.

Попри очевидні переваги цифровізації, досвід ЄС також демонструє наявність низки викликів і ризиків, які можуть впливати на ефективність адвокатської діяльності. Одним із ключових аспектів є захист конфіденційної інформації клієнтів. Потрібно враховувати також те, що не всі фахівці володіють достатніми цифровими компетенціями, а інтеграція нових платформ потребує навчання та адаптації. Високі вимоги до програмного забезпечення та постійне оновлення електронних систем створюють додаткове навантаження на бюро та окремих правників. У ЄС ці проблеми вирішуються через системні освітні програми, створення посібників для користувачів та технічну підтримку, але процес адаптації займає тривалий час.

Впровадження цифрових технологій потребує чіткої законодавчої бази, яка регулює електронний документообіг, електронні підписи, взаємодію з судами та іншими державними органами. Недостатньо розвинуте законодавство може призводити до юридичних колізій та ризику оскарження дій адвокатів у суді. Автоматизація процесів не повинна підміняти професійне судження адвоката, а рішення, ухвалені на основі алгоритмів, мають контролюватися фахівцями.

Перспективи цифровізації для України полягають у запозиченні та адаптації європейського досвіду з урахуванням національних особливостей. Перш за все, важливо впроваджувати комплексні платформи для електронного документообігу та взаємодії з судами, подібно до естонської системи e-File. Такі рішення дозволять адвокатам подавати документи онлайн, відслідковувати стан справ у реальному часі та оперативно отримувати судові акти.

Важливою складовою цифровізації є розвиток аналітичних інструментів і систем штучного інтелекту для обробки великого обсягу правової інформації. Це дозволить адвокатам оперативно аналізувати судову практику, готувати обґрунтовані позиції та прогнозувати можливі результати справ. Описаний підхід сприятиме підвищенню

якості правової допомоги та створенню конкурентних переваг для адвокатських бюро.

Під час впровадження цифрових технологій, Україна потребуватиме комплексного підходу до захисту персональних даних клієнтів, автентифікації документів та електронної комунікації між адвокатами і судами. Запровадження єдиних стандартів безпеки та процедур контролю стане ключовим фактором для успішної цифровізації та формування довіри серед клієнтів.

Таким чином, цифровізація адвокатської діяльності у ЄС показує, що інновації приносять значні переваги, але одночасно супроводжуються комплексом ризиків, які потребують системного підходу. Усвідомлення цих викликів є необхідною умовою для успішного впровадження цифрових технологій у правову практику інших країн, зокрема України. Правильне поєднання технологій, навчання, законодавчого регулювання та етичних стандартів стає запорукою того, що цифровізація буде ефективною та безпечною.

Список використаної літератури

1. Регламент Європейського Парламенту і Ради (ЄС) 2016/679 від 27 квітня 2016 року про захист фізичних осіб у зв'язку з опрацюванням персональних даних і про вільний рух таких даних, та про скасування Директиви 95/46/ЄС (Загальний регламент про захист даних). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_008-16#Text (дата звернення: 24.09.2025).
2. Храпенко О. О. Цифрові трансформації в адвокатурі. *Європейські орієнтири розвитку України: науково-практичний вимір в умовах воєнних викликів*. 2024. С. 277.
3. E-File. *Centre of Registers and Information Systems*. URL: <https://www.rik.ee/en/international/e-file> (дата звернення: 24.09.2025).
4. E-Akte. *The Fabasoft Competence Centre (CC) «E-Akte»*. URL: <https://www.fabasoft.com/en/products/egov-suite/germany/egov-competence-centre> (дата звернення: 24.09.2025).
5. beA-Portal: official site. URL: <https://www.bea-brak.de/beaportal/> (дата звернення: 25.09.2025).
6. Portail du justiciable: official site. URL: <https://www.monespace.justice.fr/authentication> (дата звернення: 25.09.2025).
7. Ministère de la Justice: official site. Procédure pénale numérique : pour une justice pénale plus rapide et plus efficace. URL: <https://www.justice.gouv.fr/actualites/actualite/procedure-penale-numerique-justice-penale-plus-rapide-plus-efficace> (дата звернення: 27.09.2025).

Науковий керівник: доцент, кандидат юридичних наук, доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія» **Свида Олексій Георгійович**

Мороз І. Р.

Взаємодія Національної асоціації адвокатів України
з Міжнародною асоціацією адвокатів (ІВА): основні напрями
та результати 618

Лукашевич А. Л.

Виконання в Україні угоди за медіацією, укладеної
за кордоном: сучасні проблеми 521

Німенко Є. О.

Цифровізація адвокатської діяльності: досвід ЄС і перспективи
в Україні 624

Новицька В. Д., Санжакова М. О.

Етичні стандарти адвокатської діяльності: порівняльний
аналіз українського та європейського досвіду 628

Ремінська П. В.

Вплив європейських стандартів на реформування адвокатури
України 630

Топал В. С.

Адвокатура Німеччини та адвокатура України: порівняльний
аналіз 633

Цуркан Д. С.

«Гонорар успіху» в адвокатській діяльності: порівняльно-
правовий досвід української та зарубіжної практики 635

Шевченко В. О.

Особливості статусу адвоката іноземної держави в Україні 637

Янковська М.-А. В.

Конвенція Ради Європи про захист професії адвоката
як міжнародний стандарт правової безпеки інституту
адвокатури 640

Стефанчук М. М.

Інститут безоплатної правничої допомоги: актуальні виклики ... 643